

Dē aurō

Aurum est elementum chemicum. Aurum numerum atomicum 79 (ūndēoctōgintā) et signum chemicum *Au* habet. Aurum metallum nōbile est.

Sub terrā vēnae aurī rārīs locīs occultantur. Nōnnumquam avī nepōtulīs nepticulīsque quoque dē fluvīīs auriferīs nārrant. Apud fluvīōs auriferōs aurilegulī habitant. Aurilegulī sē cottīdiē dēfatīgant et aurum aquā purgant. Sed postrēmō paucī aurilegulōrum sē comparātīs dīvitiīs iactant. Aliī bona sua in bibariīs dissipant, aliī ā cleptīs pīrātīsque dēspoliantur, aliōs prīstinī amīcī, quī frūstrā aurum aquā purgant, thēsaurō ac vītā prīvant. Nisi aurilegulī dīvitiīs suīs dēspoliantur aut ab inimīcīs necantur, semper tranquillō animō nōn sunt: susurrō quōlibet ē somnō excitantur et invidiā vīcīnōrum perpetuō vexantur.

Ūsus aurī varius est. Ex aurō e. g. (exemplī grātiā) ōrnāmenta et artificia creantur. Virī nummōs ex aurō minus, saepius ex argentō fabricant. Virī, quī nummōs captant, nummophilī appellantur. Nātūrae aurī hodiē nōn solum ad industriam quaestuōsam, sed etiam ad medicīnam (e.g. ad medicīnam dentāriam sīve stomatologiam) necessāriae sunt. Aurum quoque pretiōsum investītōrium īnstrūmentum est.

In mýthologiā nōta est fāma dē mālō aureō. In aliō mýthō Thetis dea Achillem, filium suum, armīs aureīs dōnat. In aliā fāmā Midās, dominus Phrygiae, tāctū suō lignum, ferrum, herbās, bēstiās et multa alia in aurum mūtāt.

Pozn.: *elementum*, *ī, n.* – prvek; **chemicus, a, um* – chemický; *numerus, ī, m.* – číslo; **atomicus, a, um* – atomový; *sīgnum, ī, n.* – znak, *habet* – má; značka; *metallum, ī, n.* – kov; *metallum nōbile* = ušlechtilý kov; *sub* (předl. s abl.) – pod; *vēna, ae, f.* – žíla; *vēna aurī* (gen.) – zlatá žíla; *locus, ī, m.* – místo; *rārus, a, um* – vzácný; *rārīs locīs* (abl. místa) – málokde; *occultō, āre* – ukrývat (pas. occultārī – skrývat se); *nōnnumquam* – leckdy; *avus, ī, m.* – děd; *nepōtulus, ī, m.* – vnouček (zdrob.); *nepticula, ae, f.* – vnučka (zdrob.); *fluvius, ī, m.* – řeka; *aurifer, fera, ferum* – zlatonosný; *aurilegulus, ī, m.* – zlatokop, „rýžovač“ zlata; *sē dēfatīgāre* – dřít; *cottīdiē* – (každo)denně; *purgō, āre* – čistit; *aquā* (abl. odluky) *purgāre* – čistit od vody (o zlatu: rýžovat); *postrēmō* – konečně, nakonec; *paucī, ae, a* (jen pl.) – málokterí; *paucī aurilegulōrum* (gen. partitivní) – málokterí ze zlatokopů; *comparātus, a, um* – získaný, nabytý; *dīvitiāe, ārum, f.* (pomnož.) – bohatství; *sē iactāre* – pyšnit se, chlubit se; *aliī – aliī* (v souřadných větách) = někteří – jiní; *bona, ōrum, n.* (pomnož.) – jmění, majetek; *suus, a, um* – svůj; *bibaria, ae, f.* – hospoda, krčma; *dissipō, āre* – prohýřit; *clepta, ae, m.* – zloděj; *dēspoliō, āre* – oloupit; *prīstinus, a, um* – někdejší, bývalý; *frūstrā* – marně; *thēsaurus, ī, m.* – poklad; *ac = et; prīvō, āre* (+ abl.) – zbavit (čeho), oloupit (o co); *nisi* – jestliže ne; *inimīcus, ī, m.* – nepřítel; *necō, āre* – zabít; *semper* – stále, pořád; *tranquillus, a, um* – klidný; *animus, ī, m.* – duch, mysl; *tranquillō animō sunt* – nic se nestrachují (jsou „v pohodě“); *susurrus, ī, m.* – bzukot, šelest, šepot; *susurrō quōlibet* (abl. sg.) – každým (kdekterým) šelestem; *somnus, ī, m.* – spánek; *excitō, āre* – vyplašit, probudit; *invidia, ae, f.* – závist; *vīcīnus, ī, m.* – soused; *perpetuō* – neustále; *ūsus, ūs, m.* (4. dekl.) – využití; *varius, a, um* – rozmanitý, pestrý; *exemplum, ī, n.* – příklad; *grātiā* (předl., vlastně abl. od *grātia*, pojí se s gen., ale stojí za ním) – kvůli, pro, za; *exemplī grātiā* – například; *ōrnāmentum, ī, n.* – výstroj, ozdoba, zde: šperk; *artificium, ī, n.* – umělecké dílo; *vir, ī, m.* – muž, člověk; *nummus, ī, m.* – mince; *minus* – méně; *saepius* – častěji; *argentum, ī, n.* – stříbro; *fabricō, āre* – vyrábět; *quī* – kteří; *captō, āre* – chytat, lapat, pachtit se, zde: sbírat; *nummophilus, ī, m.* – sběratel mincí; *appellō, āre* – nazývat; *nātūra, ae, f.* – povaha, zde: (chemická a fyzikální) vlastnost; *nōn solum – sed etiam* = nejen – ale i; *industria, ae, f.* – činnost, pracovitost, pilnost; *quaestuōsus, a, um* – výnosný, ziskuchtivý; *industria quaestuōsa* – průmysl; *hodiē* – dnes, v současnosti; *necessārius, a, um* – nezbytný, potřebný; *medicīna, ae, f.* – lékařství; *dentārius, a, um* – zubní; *sīve* – neboli; **stomatologia, ae, f.* – stomatologie; *pretiōsus, a, um* – cenný, ceněný; **investītōrius, a, um* – investiční; *īnstrūmentum, ī, n.* – prostředek, nástroj; *mýthologia, ae, f.* – mytologie; *nōtus, a, um* – známý; *fāma, ae, f.* – pověst, mýtus; *mālum, ī, n.* – jablko; *aureus, a, um* – zlatý; *mýthos, ī, m.* (z řec.) – mýtus; *Thetis, idis, f.* (3. dekl.) = Thetis, mořská bohyně, matka Achilleova; *arma, ōrum, n.* (pomnož.) – zbraně; *dōnō, āre* – obdarov(áv)at; *dōnāre Achillem* (akuz.) = obdarovat Achillea (4. pád od Achillés); *Midās, ae, m.* (z řec.) – Midás, král fryžský; *dominus, ī, m.* – pán, zde: vládce; *Phrygia, ae, f.* – Frýgie; *tāctū suō* – svým dotekem; *lignum, ī, n.* – dřevo; *ferrum, ī, n.* – železo; *herba, ae, f.* – rostlina; *multus, a, um* – mnohý; *multa alia, -ōrum -ōrum, n.* – mnoho jiného; *mūtō, āre* – proměňovat;

*) výraz z moderní latiny